

آزمون ۸ از ۱۵

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش دوازدهم - مرحله پنجم (۱۳۹۹/۱۰/۱۹)

ادبیات و علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

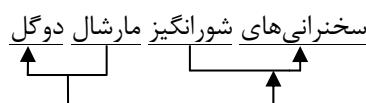
کanal تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

فارسی

- .۱. گزینه ۱ درست است.
ارزش دینار چندین برابر درهم بود؛ زیرا دینار سکه طلا است و درهم (درم) سکه نقره. «سرپر زدن» توقف در حد چند لحظه است نه چند روز. «پانوراما» نوعی پرده نقاشی (عکاسی) است نه نوعی ساختمان.
- .۲. گزینه ۱ درست است.
بازبسته: وابسته، مرتبط، مشتاق
- .۳. گزینه ۴ درست است.
«قدوم» جمع «قدم» نیست. (آقدم: قدم‌ها، گام‌ها)
- .۴. گزینه ۱ درست است.
تضرع و زاری، اتراق کردن، غایت القصوی، شرزه و ارغند (رقم سطور: رقم زننده و نگارنده سطرها // مباحثات: موارد مباح و حلال)
- .۵. گزینه ۳ درست است.
گزینه ۱: بحر شه (وجود شاه به دریا مانند شده است).
گزینه ۲: معزول (همریشه غزل)
گزینه ۴: در میان سور (جشن و شادمانی)
- .۶. گزینه ۳ درست است.
گزینه ۱: «کلیله و دمنه» به زبان هند باستان (санскریت) نوشته شده و پدیدآورنده یا پدیدآورندگان آن مشخص نیستند. نصرالله منشی یکی از مترجمان این اثر است.
- .۷. گزینه ۲: «تاریخ بیهق» نوشته ابن فندق است و با تاریخ بیهقی، نوشته ابوالفضل بیهقی، تفاوت دارد.
گزینه ۴: «از پاریز تا پاریس» نوشته دکتر باستانی پاریزی است.
گزینه ۲ درست است.
وای = چقدر بد است / مایه تأسف است و... ⇐ شبه جمله است.
کش چنین سودا افتاد = که برای او چنین سودایی افتاد (رخداد) ⇐ او: متمم است.
هیچ کس را این چنین سودا می‌داد = برای هیچ کس این چنین سودا نباشد (وجود نداشتم باشد) ⇐ کس: متمم / هیچ: صفت // سودا: نهاد
- .۸. گزینه ۴ درست است.
پاک دوست = دوستِ پاک («سپیدجامه» یک واژه است نه یک ترکیب وصفی).
- .۹. گزینه ۲ درست است.
گزینه ۱: مرا دل = دلِ من / مرا از نظر = از نظرِ من ⇐ در هر دو مورد «را» جانشین کسره (فک اضافه) است.
گزینه ۲: جاده من را همچو مار می‌گرد ⇐ «را» نشانه مفعول است.
گزینه ۳: مرا دست = دستِ من ⇐ «را» جانشین کسره (فک اضافه) است.
گزینه ۴: مرا تشنگی = تشنگیِ من ⇐ «را» جانشین کسره (فک اضافه) است.
- .۱۰. گزینه ۱ درست است.
گزینه ۱: بشنیدن گرفت = شنیدن را آغاز کرد ⇐ « بشنیدن » نقش مفعول دارد.
اندک‌اندک مرد جنبیدن گرفت = اندک‌اندک مرد جنبیدن را آغاز کرد ⇐ «مرده» نقش نهاد دارد.
گزینه ۲: «بیگانگی» نهاد جمله است.
گزینه ۳: «هزاران بار» قید است.
گزینه ۴: «ده‌ساله» صفتِ «کین» است.

۱۱. گزینه ۴ درست است.

«دو» در «دوگل» جزیی از واژه است نه صفت:

سخنرانی‌های شورانگیز مارشال دوگل
هسته صفت شاخصِ مضاف‌الیه
مضاف‌الیه

۱۲. گزینه ۳ درست است.

گزینه ۱: مربوط به کتاب درسی است و لفّ و نشر دارد.

گزینه ۲: رنگ معشوقان مانند سیم سپید است و رنگ عاشقان مانند زر، زرد.

گزینه ۴: نیمهٔ سرخ سبب مانند گل (گل سرخ) بود و نیمهٔ زرد سبب مانند زعفران بود: مشبه‌ها لفّ را تشکیل داده‌اند و مشبهٔ به‌ها نشر را ← لفّ و نشر بر پایهٔ تشبیه است.

گزینه ۳: لفّ و نشر برقرار نیست.

۱۳. گزینه ۲ درست است.

گزینه ۱: این که از ترس غیرت شاه، پرنده‌ها هم جرأت سرک‌کشیدن به خانهٔ یار را ندارند، اغراق است. جناس و واج‌آرایی آشکار است.

گزینه ۲: طاق شدن طاقت (بر جا ماندن فقط یک جزء از اجزای طاقت) کنایه از «بی‌تابی» است. بیت اسلوب معادله ندارد. «طاق - طاقت» جناس دارند.

گزینه ۳: «مشتری» در هر دو مورد به معنی طالب و خریدار آمده و آرایهٔ تکرار پدید آورده‌است. صدازدن «دل» آرایهٔ تشخیص است. واج‌آرایی بیت آشکار است.

گزینه ۴: خلقان (مردمان) به کشتی مانند شده‌است. «غرق عشق» اضافهٔ استعاری است. «حلق عشق» اضافهٔ استعاری است و به ازدها مانند شده است. «خلق» و «حلق» جناس دارند.

۱۴. گزینه ۲ درست است.

«این راه دور» استعاره از سیر و سلوک عارفانه است. «دست اختیار» اضافهٔ استعاری است. «عنان رهاکردن» کنایه از آزاد کردن است. «رها - راه» جناس دارند.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

بیت آ: جان او از باد، باده می‌نوشید ← باد خوشبو، مانند شراب، جان را مست می‌ساخت.

بیت ب: برای حالت لرزان و روان سیماب (جیوه) علت شاعرانه آمده‌است.

بیت ت: «مردم» هم به معنی خلق پذیرفته است، هم به معنای مردمک چشم.

بیت ج: شاعر در تلخی وجود خود اغراق کرده‌است.

بیت د: «سخن سرد» حس‌آمیزی است.

بیت ش: «گوش» مجاز از شنونده است.

۱۶. گزینه ۱ درست است.

گزینه ۱: شاعر می‌گوید همچنان که، اگر دشمن نباشد، وجود ارتش و لشکر بی‌معنی است، اگر میل و شهوت هم نبود، صبر و تقوا بی‌معنی بود ← مصراع دوم مثال و مصدق مصراع اول است و اسلوب معادله برقرار است. // «صبر» و «میل» در معنای متضاد به کار رفته‌اند.

گزینه ۲: اسلوب معادله برقرار نیست.

گزینه ۳: اسلوب معادله برقرار نیست.

گزینه ۴: اسلوب معادله برقرار است. متناقض نما وجود ندارد.

۱۷. گزینه ۳ درست است.

معنای بیت: چون هر کسی به اندازهٔ دارایی و مقام خود، خون دل می‌خورد و رنج می‌کشد، همان بهتر که جام ما (رزق و قسمت ما از جهان) کمتر از دیگران باشد.

«باش کوچک‌تر ز جام دیگران گو جام ما» = [به] جام ما بگو که از جام دیگران کوچک‌تر باش ← «جام ما» متمم است (نهاد فعل «بگو» و «باش» تو است که حذف شده.)

۱۸. گزینه ۴ درست است.

مرجع ضمیر «ش» در متن پرسش، «خداوند بخشندۀ و مهریان» است. در بیت چهارم نیز، خداوند با ضمیر «ما» در حال گفت‌و‌گو با بنده است.

۱۹. گزینه ۳ درست است.

نی همدم و همدرد هر عاشقی است که از یارش دور مانده است؛ زیرا نی نیز از نیستان دور مانده و درد فراق را می‌داند. نوای نی راز عاشق را فاش می‌کند زیرا محظوظ است و غم درون سینه عاشق را بر دیگران فاش می‌سازد؛ بیت یک نیز به شکایت از جدایی‌ها که در نوای نی پنهان است اشاره دارد. ماهی دریای حق تحمل سختی‌های عشق را دارد و بهاین دلیل از جمله خوشحالان است.

۲۰. گزینه ۳ درست است.

مفهوم مشترک بیت‌ها: روآوردن به خرسندي و قناعت کردن به حداقل‌ها.

معنای بیت سوم: ما مانند مردم عامی نیستیم که کم و زیاد شدن‌ها برایمان مهم باشد، چه تو به ما مهر بورزی چه نورزی، عشق ما نسبت به تو کم نمی‌شود (مضمون بیت عاشقانه است نه تعلیمی).

۲۱. گزینه ۳ درست است.

همت پیران: دعای خیر عارفان کامل در حق مریدانشان که آنها را در پیمودن مسیر عرفان یاری می‌کند. بنابر این معنی، همت پیران در حق مریدان مانند قوتی است که تیر از کمان می‌گیرد.

۲۲. گزینه ۲ درست است.

در گزینه ۲: سالک و عارف بدون حجاب و روپوش، رازهای عالم را از طریق جانش آشکارا می‌دید (مکافشه) مفهوم مشترک سه بیت دیگر: شوق رسیدن به مقصد، سختی‌های راه را آسان می‌نماید.

مفهوم بیت دوم: بدون یار، هیچ چیزی مایه خوشی عاشق نمی‌شود و حتی گلزار برایش مانند خارستان می‌شود.

۲۴. گزینه ۱ درست است.

مفهوم مشترک سه بیت دیگر: همه آلوده به گناه هستند اما برخی ظاهر به پاکدامنی می‌کنند. معنای بیت نخست: ای یار، تو با عشق خود مرا مست کرده‌ای و این مستی عشق از سر من بیرون نمی‌رود؛ چرا مرا بابت مستی مجازات می‌کنی؟ در شرع هم مست را تا مستی از سرش نپریده باشد، شلاق نمی‌زنند!

۲۵. گزینه ۱ درست است.

روزی و زندگی پروانه به آتش وابسته است، همان آتشی که باعث سوختن پروانه می‌شود! در بیت نخست نیز تنها شکار شاعر، شیر است! همان شیری که او را شکار کرده‌است.

عربی، زبان قرآن

۲۶. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مؤمنان» - «إِنَّا» ترجمه نشده است - «کسانی» گزینه ۲: «کسانی» - «نیکوکاری کنند» گزینه ۳: «مؤمنان و صالحان» نادرست هستند.

۲۷. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «قدیمی» - «کلاشن» گزینه ۳: «به نیکی» اضافه ترجمه شده است - «أيضاً» ترجمه نشده است - «دوستان» گزینه ۴: «گاهی یا شاید» در ترجمه نیامده است - «أيضاً» ترجمه نشده است.

۲۸. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «می‌دانستید» - «همانا» گزینه ۳: «بدون تردید» گزینه ۴: «می‌دانستید» نادرست هستند.

۲۹. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «افتخارکننده ... هستید» گزینه ۲: «دودمان» - «و» - «حال آنکه پدرتان» گزینه ۴: «و» - «پدر و مادرتان یکی است» - «در حالی که پدرتان» نادرست هستند.

۳۰. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «هفتہ» - «و» گزینه ۲: «تیم‌شان را که برنده شده بود» گزینه ۳: «تشویق می‌کردند» نادرست هستند.

۳۱. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «خیر» - «گفتار» - «کرداری» - «جهلی» - «ادبی» گزینه ۳: «همراهش» - «هیچ» در «لا فقر» و «لامیراث» ذکر نشد. گزینه ۴: «عملی» - «فقر» - «میراث» نادرست هستند.

۳۲. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «برسند» - «سوار بشوند» گزینه ۳: «مسافران تأخیری» - «می‌رسیدند» گزینه ۴: «شاید» - «ترسند» - «هواییمایی» - « بشوند» نادرست هستند.

۳۳. گزینه ۳ درست است.

حرکت کرد (ص: حرکت داد)

۳۴. گزینه ۱ درست است.

اراده‌اش را ضعیف نکرد (ص: اراده‌اش ضعیف نشد)

۳۵. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أَمْتَنِعُ» - «معلمینَ فرحيَّ» گزینه ۲: «مَنْعَثُ» گزینه ۴: «أَمْتَنِعُّ» نادرست هستند.

ترجمه متن

هنگامی که حاج بن یوسف ثقیی زمام امور عراق را به دست گرفت، به مردانش دستور داد که شب گشت بزنند و شهر را پاسداری کنند و گردن کسی که را که بعد از شامگاه می‌یابند، بزنند. شبانگاهی مردانش پاس می‌دادند که سه نوجوان را یافته‌ند پس آنان را محاصره و دستگیر کردند. مأمور از آنان پرسید: شما که هستید که از دستورات حاج سرپیچی کرده‌اید؟ پس هر کدام از آنان با قصیده‌ای، فخرکنان به معرفی خودش پرداخت، به گونه‌ای که مأمور از کشتن آنان امتناع کرد و گمان کرد که از نزدیکان حاکم یا از جنگاوران شجاع عرب یا از اشراف و بزرگان آنهاست. هنگامی که صبح فرا رسید، گزارش آنان را به حاج داد و موضوع را به اطلاع او رساند. حاج دستور به احضار آنان داده و از امرشان جویا شد. پس اولی فرزند یک حجامت‌کننده و دومی فرزند یک نانوا و سومی فرزند یک بافنده بود. پس حاج از احوالاتشان تعجب کرده و به همنشینانش گفت: به فرزندانتان ادب بیاموزید. چرا که اگر فصاحت‌شان نبود، آنان را گردن زده و کشته بودم. سپس این ایيات را سرود: فرزند هر که می‌خواهی باش و ادب بیاموز / درخور تحسین بودنش تو را از اصل و نسب داشتن بی‌نیاز می‌کند / جوانمرد آن است که بگوید من خود اینم / جوانمرد کسی نیست که بگوید پدرم فلانی بود. پیامبر (ص) فرمود: خوبی ادب زشتی اصل و نسب را می‌پوشاند.

۳۶. گزینه ۴ درست است.

(۱) مأموران حاج بعد از شامگاه، برای دستگیری نوجوانان گشت می‌زدند.

(۲) حکومت از کسانی که شبانه گشت می‌زدند در بیم و امید بود.

(۳) نوجوانان در خیابان‌ها گشت می‌زدند و به اصل و نسبشان افتخار می‌کردند.

(۴) هیچ کس جز آن نوجوانان در آن شب از دستورات حاکم [مبنی] بر خارج شدن سرپیچی نکرد.

۳۷. گزینه ۲ درست است.

(۱) دانش و ادب دو امر پسندیده‌ای هستند که آدمی را از نداری اصل و نسب بی‌نیاز می‌کنند.

(۲) همانا ثروتمند کسی است که دارای اصل و نسب شریف است نه دانش و ادب.

(۳) فرزندان پیشه‌های ساده و پیش پا افتاده می‌توانند با ادب و سخنوری برترین مردم بشوند.

(۴) اصل و نسبی ندارد کسی که ادب ندارد.

۳۸. گزینه ۳ درست است.

حجاج از کشتن نوجوانان صرف نظر کرد زیرا ....

(۱) از جنگاوران شجاع عرب و اشرافزاده‌های آنان بودند.

(۲) مأمورانش نپذیرفتند که گردن آنان را بزنند.

(۳) به زیبایی و فصاحت سخن آراسته بودند.

(۴) پدرانشان به آنان خوب مرح کردن و افتخار کردن به گذشته‌شان را یاد داده بودند.

۳۹. گزینه ۱ درست است.

(۱) علم بهتر از ثروت است. علم تو را پاس می‌دارد و تو باید مال را پاس بداری.

(۲) انسان با اصل و نسب را افتخارات خانوادگی‌اش بی‌نیاز نمی‌کند / در حالی که نه زبان (خوش) داشته باشد نه ادبی.

(۳) شعر فارسی

(۴) هرگز نگو اصل و نسبم (چنان) است / (زیرا) اصل و نسب انسان فقط به چیزی است که به دست آورده است.

۴۰. گزینه ۳ درست است.

رده سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «ماضیه (تعزف)» گزینه ۲: «لازم» گزینه ۴: «مبنی» نادرست هستند.

۴۱. گزینه ۲ درست است.

رده سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «للغائیة» گزینه ۳: «حرفة الزائد (ع)» - «مفهوله الحاج» گزینه ۴: «مضارع» - «متعد» نادرست هستند.

۴۲. گزینه ۳ درست است.

رده سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مفهول» گزینه ۲: «اسم المفعول» گزینه ۴: «مبنی» نادرست هستند.

۴۳. گزینه ۲ درست است.

آن تقدیر (ص: آن تقدیر) - واحداً (ص: واحداً)

۴۴. گزینه ۴ درست است.

جاییزه نوبل در زمینه‌های مشخص شده‌ای داده می‌شود.

۴۵. گزینه ۳ درست است.

کلمات «مرض» و «عافیته» با هم تضاد دارند.

۴۶. گزینه ۴ درست است.

رده سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «إن زالت» گزینه ۲: «لا يحزنك» گزینه ۳: «أن يذكر» مضارع التزامی فارسی ترجمه می‌شوند.

۴۷. گزینه ۲ درست است.

رده سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مسرورون» خبر است. گزینه ۲: «مسرورة» صفت است. گزینه ۳: «مبشّرين» اسم فاعل است.

۴۸. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «هم یتنصرون» حالیه نیست چون با واو شروع نشده است. گزینه ۲: «متاخرة» صفت است گزینه ۳: «تحمل» جمله وصفیه است چون «شجرة» نکره است.

۴۹. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: اسم لا نفی جنس تنوین نمی‌گیرد. گزینه ۳: اسم لا نفی جنس همیشه حرکت فتحه می‌گیرد. گزینه ۴: اسم لا نفی جنس «ال» نمی‌گیرد.

۵۰. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «قویین» گزینه ۲: «المدیر» گزینه ۳: «غافلون» نادرست هستند.

دین و زندگی

۵۱. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۶۹ - شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها در روابط ما با خدا - خود - خلقت و با دیگران تأثیر بسزایی دارد.

۵۲. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۷۳ و ۷۰

سنت حاکم بر پاکنیتان ← توفیق الهی

سنت حاکم بر همه انسان‌ها ← امتحان الهی

سنت ثابت و همیشگی ← امتحان الهی

۵۳. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۵۸ - آبی که برای رفع تشنجی می‌نوشیم به سبب اعتماد به همین تقدیر و قضاست. یعنی می‌دانیم که خداوند آب را با این ویژگی‌ها آفریده که سبب رفع تشنجی می‌شود.

۵۴. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۵۶

دریغ و خجلت و آزرم ← رضایت یا پشیمانی

هیچ با سنگی عتابی کس کند ← مسئولیت‌پذیری

۵۵. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۴۹

بالاترین میوه اخلاص ← دیدار محبوب حقیقی است که از راه بندگی خالصانه خدا به دست می‌آید.

۵۶. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۴۸ - حکمت مانع لغزش‌ها و تباہی‌ها می‌شود. پیامبر اکرم (ص): هر کس ۴۰ روز کارهای خود را (مداوم) خالصانه برای خدا انجام دهد چشم‌های حکمت از قلبش بر زبانش جاری خواهد شد.

۵۷. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۳۳ - آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبد خود گرفت. (ای پیامبر) آیا تو ضامن او می‌باشی یعنی کسی که هوای نفس خود را به عنوان معبد در نظر گرفت پیامبر ضامن و هادی او نخواهد بود و این موضوع بیانگر شرک عملی بعد فردی است.

۵۸. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۳۵ - تحقق عدالت - عدم دوستی با دشمنان اسلام و حمایت از محروم‌مان هر سه مورد ناشی از تحقق توحید عملی بعد اجتماعی است.

۵۹. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۲۳

دعا ← سبب آمرزش

صدقة ← دفع بلا

صله رحم ← افزایش طول عمر

۶۰. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۲۰ و ۱۹

فرمانروای جهان خداست = توحید در ولایت

و نتیجه توحید در ولایت ← ﴿قل أَغْيِرُ اللَّهَ أَبْغَى رِبَا...﴾

۶۱. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۱۰ - انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند. هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.

۶۲. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۷۸ - ثمرة ایمان به خدا و تممسک به او عبارت است از ﴿فَسِيدُ الْجَلَمِ فِي رَحْمَةٍ﴾ به زودی آنان را در جوار رحمت و فضی از جانب خویش در آورد و ایشان را به سوی خود به راهی راست هدایت کند.

۶۳. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۸۹ - بی‌گمان کسانی که دوست دارند کارهای بسیار زشت در میان مؤمنان شایع شود در دنیا و آخرت عذابی دردنگ دارند.

۶۴. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۱۱ و ۱۰ - آیه شریفه ﴿يَا إِيَّاهَا النَّاسُ ...﴾ با جمله دعائی «اللَّهُمَ لا تَكُلْنِي إِلَى نَفْسِي...» مطابقت دارد (فقر و نیازمندی)

۶۵. گزینه ۲ درست است.

رساندن کرامات و عنایات به مخلوقات که با اذن و اراده خداوند است توحید در روایت را می‌رساند (اثرگذاری با اذن و اراده خداوند) و شرایط تحقق یافتن این موضوع ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم است.

۶۶. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۴۹-۵۰ - این بیت با موضوع دریافت پادشاهی وصف ناشدنی به عنوان بالاترین میوه اخلاق مطابقت دارد.

۶۷. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۶۱-۶۲ - فرمایش حضرت علی (ع) در جنگ صفين که بیانگر اراده و اختیار انسان است. با گزینه در فعل اختیاری تا زمانی که ما اراده کاری را نکردہ‌ایم آن کار انجام نمی‌گیرد، مطابقت دارد.

۶۸. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۷۲-۷۳

دو دسته شدن انسان‌ها در برابر دعوت انبیاء ← امداد الهی

حفظ آبروی بندگان گناهکار ← سبقت رحمت بر غضب الهی

۶۹. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۷۵ - در خطبه‌ای که حضرت زینب در شام و در برابر یزید ایراد کردند و فرمودند: آنان که کافر شدند تصور نکنند که اگر به آنان مهلت می‌دهیم.....

۷۰. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۹۰ و ۸۸

(الف) کوچک شمردن گناه ← بدتر از گناه

(ب) قساوت قلب ← آثار گناه

(ج) پرتگاه خطرناک سقوط در وادی ضلالت ← توجیه گناه و عادت به آن

۷۱. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۴۵-۴۸

(الف) نیت همان حسن فاعلی نیست اگر نیت خالص به خاطر خدا باشد حس فاعلی است.

(ب) عبارت درستی است.

(ج) شیطان اقرار کرده است که انسان‌های مؤمن خالص را نمی‌تواند فریب دهد.

(د) عبارت درستی است.

۷۲. گزینه ۱ درست است.

صفحه ۴۲ و ۴۹

درباره پادشاهی وصف ناشدنی، یعنی بالاترین میوه اخلاص است که امام علی (ع) می‌فرمایند نهایت آرزوی عارفان ... که با آیه «همانا نماز و عبادت‌هایم و...» مطابقت دارند چون در هر دو موضوع بحث بندگی خالصانه خداوند آمده است.

۷۳. گزینه ۴ درست است.

صفحه ۳۲ و ۳۰

﴿زندگی توحیدی ← ﴿فاعبدہ﴾

﴿جهان‌بینی توحیدی ← ﴿ان الله ربی و ربکم﴾﴾

۷۴. گزینه ۳ درست است.

صفحه ۳۴ و ۳۳

﴿اتخذ الله هواه﴾ ← شرک عملی

﴿فَان اصابه خیر﴾ ← توحید در ربویت - خیر رسان خداوند است که بیانگر توحید در ربویت می‌شود.

۷۵. گزینه ۲ درست است.

صفحه ۱۹ و ۱۸

اعتباردهنده به مجموعه اعتقادات دینی ← توحید یا ﴿قل هو الله احد﴾

هستی‌بخش انحصاری خداوند ← ﴿قل الله خالق كل شی﴾﴾

معارف و اقلیت‌های دینی

۵۱. گزینه ۱ درست است.

شناختی که یک مکتب از استعدادهای انسان دارد «انسان‌شناسی» نامیده می‌شود.

۵۲. گزینه ۳ درست است.

در مکتب‌های مادی، هر گونه تجلیل از انسان «تناقض‌گویی» خواهد بود.

۵۳. گزینه ۲ درست است.

از بیت «ما ز دریاییم و دریا می‌رویم / ما ز بالاییم و بالا می‌رویم»
«آغاز هستی انسان از خداست و بازگشت او نیز به سوی خداست» استنباط می‌گردد.

۵۴. گزینه ۴ درست است.

«غرایز» به مرز مشترک انسان و حیوان اشاره دارد.

۵۵. گزینه ۱ درست است.
هدایت انسان به سوی کمال از موهبت «عقل و پیامبران الهی» برخوردار است.
۵۶. گزینه ۴ درست است.
انسانی در صورتی که «از جنبه معنوی غفلت کند»، پستتر از حیوان خواهد بود.
۵۷. گزینه ۲ درست است.
«دیدگاه مارکسیستی» تنها امتیاز انسان به حیوان را «اجتماعی بودن آن» معرفی می‌کند.
۵۸. گزینه ۳ درست است.
مارکسیسم معتقد است، تاریخ را «انواع جبرها» می‌سازد.
۵۹. گزینه ۱ درست است.
جهان خلقت دارای «نظامی محکم» است که براساس «قوانين» و «سنن‌های خاصی» سامان یافته است.
۶۰. گزینه ۳ درست است.
خود حقیقی انسان، تنها در رابطه با «خدا» قابل تعریف است.
۶۱. گزینه ۲ درست است.
بزرگ‌ترین تکیه‌گاه معنوی اهل ایمان «یاد خدا» است و «روح تمام عبادات» را دارا است.
۶۲. گزینه ۴ درست است.
«خدوخواهی» به عنوان ریشه تمام مفاسد و آلودگی‌های اخلاقی انسان معرفی شده است.
۶۳. گزینه ۲ درست است.
مهم‌ترین راه مبارزه با خودخواهی‌های انسان «اخلاص» است.
۶۴. گزینه ۳ درست است.
«خود انسان» به عنوان بت بزرگی است که در وجود انسان قرار دارد که بت‌های دیگر از آن نیرو و توان می‌گیرند.
۶۵. گزینه ۲ درست است.
وقتی عقیده به صورت ایمان حقیقی در آید «منشاء عمل بودن» را به همراه خواهد داشت.
۶۶. گزینه ۱ درست است.
«میل‌های غریزی و نفسانی» مانع تبدیل علم به «ایمان» می‌گردد.
۶۷. گزینه ۱ درست است.
«عمل صالح» بیانگر میوه درخت «ایمان» است.
۶۸. گزینه ۱ درست است.
«التزام» ایمان را از علم ممتاز می‌گرداند.
۶۹. گزینه ۴ درست است.
سرچشمه عالی‌ترین تجلیات انسانی «ایمان مذهبی» است.
۷۰. گزینه ۱ درست است.
«تفکر مادی» منشاء پوچ‌گرایی انسان نسبت به جهان است.
۷۱. گزینه ۳ درست است.
هدفدار بودن جهان هستی مبتنی بر صفت «حکمت» خداوند است.
۷۲. گزینه ۱ درست است.
در بینش مبتنی بر مبدأ و معاد محرك انسان برای ایثار و فداکاری «احساس مسئولیت در پیشگاه خداوند» است.
۷۳. گزینه ۴ درست است.
اعتقاد به معاد لازمه بُعد «جهان‌بینی الهی» مكتب می‌باشد.

۷۴. گزینه ۳ درست است.

ترس از مرگ در انسان مبین گرایش فطری «میل به جاودانگی» است.

۷۵. گزینه ۲ درست است.

از بیت «مرغ باغ ملکوتمن نیم از عالم خاک / چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم» مفهوم «مرگ از دیدگاه آسمانی واقعیت با عظمتی است» استنباط می‌گردد.

انگلیسی

۷۶. گزینه ۱ درست است.

ترجمه جمله: «کوچک‌ترین فرزند از میان سه فرزند او به خاطر توانایی خاکش در روان صحبت کردن به ۱۰ زبان به یاد آورده می‌شود.»

فاعل اصلی این جمله "the youngest of his three children" (کوچک‌ترین فرزند از میان سه فرزندش) است که مشخصاً مفرد است (رد گزینه ۲). از سوی دیگر، نقش این فاعل برای فعل remember به معنای «به یاد آوردن» مفعولی است. در نتیجه، نیاز به ساختار مجھول داریم (رد گزینه ۳ و ۴).

۷۷. گزینه ۳ درست است.

ترجمه جمله: «تا آنجا که من می‌دانم، افراد بسیار کمی او را به عنوان یک دانشمند موفق به حساب می‌آورند، اینطور نیست؟» نقش few people برای فعل regard به معنای «به حساب آوردن» فاعلی است، پس نیاز به ساختار معلوم داریم (رد گزینه‌های ۲ و ۴). از سوی دیگر، کلمه few باعث می‌شود که جمله منفی شود. در نتیجه، tag در انتهای جمله باید مثبت شود (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

۷۸. گزینه ۴ درست است.

ترجمه جمله: «به برادرم برای مصاحبه کاری زنگ زده است و به همین دلیل است که این روزها مضطرب به نظر می‌رسد.»

نقش my brother برای فعل call به معنای «زنگ زدن» مفعولی است، در نتیجه نیاز به ساختار مجھول داریم (رد گزینه‌های ۱ و ۳). با توجه به مفهوم جمله، عمل زنگ زدن و دعوت برای مصاحبه قطعاً در گذشته اتفاق افتاده است و اثر آن در قالب اضطراب اکنون پدیدار شده است و این دقیقاً مفهوم زمان حال کامل است (رد گزینه ۲).

۷۹. گزینه ۲ درست است.

ترجمه جمله: «آن کتاب بسیار خسته‌کننده همراه با کلی اطلاعات بی‌اهمیت بود، بنابراین مینا هرگز آن را نخواند، اینطور نیست؟»

در جای خالی اول، باید از کلمه so به معنای «بنابراین» استفاده کرد تا رابطه علت و معمول میان دو جمله برقرار شود (رد گزینه‌های ۳ و ۴). کلمه never جمله را منفی می‌کند، در نتیجه tag در انتهای جمله باید مثبت باشد (رد گزینه‌های ۳ و ۴). دقت کنید که فعل read در زمان گذشته نیز به همین شکل نوشته می‌شود. اگر قرار بود این فعل در زمان حال باشد، با توجه به فاعل Mina باید s سوم شخص می‌گرفت. در نتیجه، زمان این جمله قطعاً گذشته است. در ضمن با توجه به فعل was در ابتدای جمله نیز می‌توان به گذشته بودن جمله پی برد (رد گزینه‌های ۱ و ۴).

۸۰. گزینه ۲ درست است.

ترجمه جمله: «ما تمام تلاشمان را می‌کنیم تا در اسرع وقت پاسخی از افرادی که مسئول این اشتباہ بزرگ و پرهزینه هستند، دریافت کنیم.»

(۱) عفو کردن، بخشیدن

(۲) بیرون کشیدن، دریافت کردن

(۳) ترتیب دادن

(۴) گیج کردن

۸۱. گزینه ۱ درست است.

ترجمه جمله: «گزارش روزنامه، به طیف گسترده‌ای از موضوعات اخلاقی مربوط به جوامع مدرن در قرن بیست و یکم نگاه می‌اندازد.»

- ۲) مدخل کلمه در دیکشنری، ورودی
۴) امتیاز، نمره
- ۱) موضوع، معضل
۳) نتیجه
۸۲. گزینه ۳ درست است.

ترجمه جمله: «یکی از دانشآموزان از معلم پرسید که آیا او همه آن کتابها را برای دوره آموزشی پیشرفته [ازم و] ضروری می‌داند.»

- ۴) فوری، بلافضله
۳) لازم، ضروری
۲) اخلاقی
۱) برجسته
۸۲. گزینه ۱ درست است.

ترجمه جمله: «برای عبور از رودخانه یک پل چوبی وجود داشت، اما من نگران بودم که آیا آن می‌تواند وزن من را تحمل کند.»

- ۴) به دست آوردن
۳) تأیید کردن
۲) ادعا کردن
۱) حمایت کردن
- به اصطلاح support your weight به معنای «تحمل کردن وزن چیزی یا کسی» دقت کنید.
۸۴. گزینه ۴ درست است.

ترجمه جمله: «ما همگی آماده و مشتاق هستیم که هر آنچه لازم است انجام دهیم تا یک آموزش عمومی عالی برای شما فراهم کنیم.»

- ۴) مشتاق، مایل
۳) سپاسگزار
۲) صلح جو، مسالمت‌آمیز
۱) قابل فهم
۸۵. گزینه ۳ درست است.

ترجمه جمله: «بعد از سال‌ها کار برای دیگران، سرانجام این قدرت را پیدا کردم تا کسب و کاری را به تنها‌ی شروع کنم.»

- ۴) نصیحت
۳) قدرت
۲) عملکرد
۱) انتخاب
۸۶. گزینه ۲ درست است.

ترجمه جمله: «پس از مرگ ناگهانی پدرش او از نظر روحی در شرایط خوبی نبود و ناگهان تصمیم گرفت که شغلش را ترک کند.»

- ۴) به ندرت
۳) به طور مؤثر
۲) به طور ناگهانی، ناگهان
۱) به طور مکرر
۸۷. گزینه ۱ درست است.

ترجمه جمله: «معلم برای لحظه‌ای مکث کرد تا ببیند چه کسی دارد صدا در می‌آورد و سپس به تدریس ادامه داد.»

- ۴) تأسیس کردن
۳) درمان کردن
۲) ارائه دادن
۱) مکث کردن
۸۸. گزینه ۴ درست است.

با توجه به وجود تضاد میان ۲ جمله، باید از کلمه ربط but به معنای «اما» استفاده کرد.

۸۹. گزینه ۲ درست است.

- ۲) فهمیدن
۴) منفجر شدن، ترکیدن
۱) بزرگ کردن فرزند
۳) مخفف چیزی بودن
۹۰. گزینه ۱ درست است.

نقش باری فعل design به معنای «طراحی کردن» مفعولی است، در نتیجه نیاز به ساختار مجھول داریم (رد گزینه‌های ۲ و ۳). از سوی دیگر، جایگاه قید specifically به عنوان قید حالت نمی‌تواند قبل از ساختار مجھول باشد (رد گزینه ۴). از قید حالت معمولاً قبل از p.p. در ساختار فعلی مجھول (are specifically designed) استفاده می‌شود.

۹۱. گزینه ۴ درست است.

- ۲) جایگزین کردن، چیزی را به سر جای خود برگرداندن
۴) پذیرفتن، درک کردن، شناختن
۱) برجسته کردن، تأکید کردن
۳) افزایش دادن، تقویت کردن
۹۲. گزینه ۲ درست است.

فعل کمکی are به طور کلی در جمله وجود ندارد (رد گزینه ۱). برای ساخت tag نمی‌توان suppose I را ملاک قرار داد (رد گزینه ۴). برای ساخت tag نباید جمله واره وصفی را ملاک قرار داد (رد گزینه ۳). مشخصاً ملاک ساخت tag در این

جمله، عبارت they regard don't they می باشد.

۹۲. گزینه ۳ درست است.

بهترین عنوان برای متن چیست؟

آغاز همه چیز

۹۴. گزینه ۳ درست است.

براساس متن، تمام موارد زیر درست هستند به جز -----.

در سال ۲۰۱۰ کل جهان سردر از سال ۲۰۱۹ بود

۹۵. گزینه ۱ درست است.

هدف نویسنده از گفتن «با این حال، در نوامبر ۲۰۱۹، ...» تأکید بر این نکته است که ----- دانشمندانی هستند که به تئوری انفجار بزرگ اعتقاد ندارند

۹۶. گزینه ۱ درست است.

کلمه "evidence" که زیر آن در پاراگراف ۳ خط کشیده شده است، از نظر معنایی به ----- نزدیک ترین است. کلمه findings به معنی «یافته‌ها»

۹۷. گزینه ۴ درست است.

کدامیک از موارد زیر ساختار اطلاعات موجود در متن را به بهترین وجه توصیف می کند؟

مقایسه‌ای بین دو چیز متفاوت انجام می شود.

۹۸. گزینه ۴ درست است.

از متن می توان فهمید که -----

دانشآموزان سطح پیشرفته آموزش خانگی را به آموزش عمومی ترجیح می دهند

۹۹. گزینه ۳ درست است.

کلمه "it" که در پاراگراف ۱ زیر آن خط کشیده شده است به چه چیزی اشاره دارد؟ اینکه آیا آموزش در خانه بهتر از آموزش در مدارس دولتی است [یا نه]

۱۰۰. گزینه ۲ درست است.

متن احتمالاً بحث در مورد ----- ادامه خواهد یافت.

چه چیزی باعث می شود یک معلم [برای تدریس] در منزل خوب باشد

ریاضی

۱۰۱. گزینه ۴ درست است.

تعداد حالتی که دو حرف S کنار هم باشند برابر $\frac{7!}{2!}$ و تعداد حالتی که دو حرف S کنار هم و دو حرف e کنار هم باشند،

$$\text{برابر } 6! \text{ است، پس برابر } 5! \times 15 = 6! \times \frac{7!}{2!} \text{ است.}$$

$$5! \times 15 = 1800$$

۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

$$\binom{11}{4} - \left[\binom{5}{2} \times \binom{6}{2} \right] = \frac{11 \times 10 \times 9 \times 8}{4 \times 3 \times 2 \times 1} - 10 \times 15 = 180$$

۱۰۳. گزینه ۳ درست است.

$$\binom{2}{1} \times \binom{10}{4} \times 4! = 2 \times 10 \times 9 \times 8 \times 7 = 21 \times 7!$$

۱۰۴. گزینه ۲ درست است.

اعداد متولی $(1, 2, 3), (0, 1, 2), \dots, (7, 8, 9)$ که با ۷ دسته $2 \times 2 = 4$ عدد ۳ رقمی می‌توان ساخت.

$$\frac{7 \times 3! + 4}{9 \times 10 \times 10} = \frac{46}{900} = \frac{23}{450}$$

۱۰۵. گزینه ۴ درست است.

$$n(S) = 2 \times 6^2 + 4 \times 6 = 16 \times 6$$

$$A = \{(6, 6, 4), (6, 4, 6), (6, 6, 5), (6, 5, 6), (6, 6, 6)\} \Rightarrow P(A) = \frac{6}{16 \times 6} = \frac{1}{16}$$

۱۰۶. گزینه ۱ درست است.

یا ۲ مهره فرد، یک مهره زوج یا هر ۳ مهره زوج است. با توجه به اینکه ۴ مهره فرد و ۳ مهره زوج است، داریم:

$$P = \frac{\binom{4}{2} \binom{3}{1} + \binom{3}{3}}{\binom{7}{3}} = \frac{19}{35}$$

۱۰۷. گزینه ۳ درست است.

$$n(S) = \binom{10}{4} = \frac{10 \times 9 \times 8 \times 7}{4 \times 3 \times 2 \times 1} = 210$$

$$\binom{4}{4} = 1, \binom{4}{3} \binom{6}{1} = 24, \binom{4}{2} \binom{6}{2} = 90$$

$$\text{از آنجایی که } X = 3 \text{ پس } \frac{1+24+90}{210} = \frac{23}{42} \text{ است.}$$

۱۰۸. گزینه ۴ درست است.

$$A = \{(6, 1), (6, 2), \dots, (6, 6)\}, B = \{(1, 2), \dots, (1, 6), (2, 3), \dots, (5, 6)\} \Rightarrow$$

$$\frac{6}{36} + \frac{5+4+3+2+1}{36} = \frac{7}{12}$$

۱۰۹. گزینه ۱ درست است.

$$n(A) = \binom{4}{3} + \binom{4}{4} = 4 + 1 = 5 \Rightarrow P = \frac{5}{16}$$

۱۱۰. گزینه ۳ درست است.

چون داده دورافتاده ۲۹ و ۳۳ موجود می‌باشد به ترتیب از میانه و دامنه میان چارکی استفاده می‌شود.

$$8, 8, 8, 9, 9, 9, 10, 11, 11, 12, 29, 33 \Rightarrow Q_1 = 9/5$$

$$Q_3 = 11/5, IQR = 11/5 - 8/5 = 3$$

۱۱۱. گزینه ۲ درست است.

$$175 + 35 + 15 + \alpha_3 = 360 \Rightarrow \alpha_3 = 135$$

$$\Rightarrow \frac{135}{360} \times 100 = 37.5\%$$

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

$$12, 12, \boxed{13}, 13, 14, \boxed{14}, 14, 14, \boxed{16}, 16, 16$$

↓   ↓   ↓

$$Q_1 = 13, Q_2 = 14, Q_3 = \bar{x} = \frac{2 \times 13 + 4 \times 14 + 16}{7} = 14$$

$$\Rightarrow SD^2 = \frac{1^2 + 1^2 + 0 + 0 + 0 + 2^2}{7} = \frac{6}{7} \Rightarrow SD = \sqrt{\frac{42}{7}}$$

۱۱۳. گزینه ۱ درست است.

در این حالت $\bar{x} = 14$ و $a = \bar{x} - \sigma$, $b = \bar{x} + \sigma$, پس $b - a = 2\sigma$ است.

۱۱۴. گزینه ۳ درست است.

هر چه پراکندگی متغیر مانند SD جامعه بیشتر باشد، برای حصول اطمینان از وجود تنوع در نمونه، به اندازه نمونه بزرگ‌تری نیاز داریم.

۱۱۵. گزینه ۴ درست است.

بعد از سال ۲۰۱۵ نمودار خطی و با توجه به (۱۵ و ۱۲) و (۴۵ و ۲۲) به فرم $f(x) = 3x - 21$, پس $f(25) = 54$ تقریب بهتری است.

اقتصاد

۱۱۶. گزینه ۲ درست است.

(الف) در مورد درک محاسبه هزینه فرصت مثال می‌زنیم. اگر صاحب زمین در استفاده از زمین خود پنج انتخاب داشته باشد که هر یک میزانی از عایدی را به وی می‌رساند قطعاً وی بیشترین عایدی را انتخاب می‌کند و زمین خود را به آن کار تخصیص می‌دهد. با این انتخاب وی دومین عایدی را از دست داده است. به میزان عایدی انتخاب دوم، «هزینه فرصت» می‌گویند. شخصی که تصمیم گرفته با تراکتور خود کار کند، دومین انتخاب (مثل اجاره دادن آن) را از دست داده است؛ بنابراین مبلغ اجاره تراکتور، هزینه فرصت وی محسوب می‌شود.

(ب) در هر کسب و کار نوآوری ضرب در خطرپذیری، میزان کارآفرینی را نشان می‌دهد.

$$\frac{4/5}{30} = 15 \quad \text{نوآوری}$$

$$\frac{1}{100}$$

۱۱۷. گزینه ۴ درست است.

(الف) نیازهای انسان محرك فعالیت و تلاش او است؛ به عبارت دیگر، انسان به دنبال احساس نیاز تصمیم می‌گیرد که آن نیاز را برطرف سازد و بعد از رفع نیاز، احساس رضایت می‌کند.

(ب) مصرف‌کننده، میزان اهمیت کالا را با حساسیت خود نسبت به قیمت نشان می‌دهد.

۱۱۸. گزینه ۳ درست است.

$$0.20 \times 820 / 000 / 000 = 164 / 000 / 000$$

$$1400 \times 11 / 200 / 000 = 15 / 680 / 000 / 000 \quad \text{درآمد}$$

$$= 17 \times 34 / 000 / 000 \times 12 + 12 \times 95 / 000 / 000 + 820 / 000 / 000 + 164 / 000 / 000 = 9 / 060 / 000 / 000$$

هزینه

$$\Rightarrow 6 / 620 / 000 / 000 \quad \text{سود}$$

۱۱۹. گزینه ۱ درست است.

شیب منحنی عرضه نشان‌دهنده درجه حساسیت تولیدکننده نسبت به قیمت است. اگر تولیدکننده‌ای به دلیل مدیریت ضعیف یا فرسوده بودن تجهیزات نتواند با افزایش قیمت، تولید خود را افزایش دهد، منحنی عرضه‌اش با شیب بیشتر است و اصطلاحاً می‌گوییم کشش قیمتی عرضه پایین است.

۱۲۰. گزینه ۲ درست است.

در موارد پایین‌تر از قیمت تعادلی ۴۰، موارد ۴ و ۵، کمبود عرضه مشاهده می‌شود.

۱۲۱. گزینه ۱ درست است.

تولید خارجیان مقیم کشور - سهم تولید مردم کشور در خارج = خالص دریافتی داخل از خارج

خالص دریافتی داخل از خارج + تولید ناخالص داخلی = تولید ناخالص ملی

$$384 - 38 = 391 \text{ میلیارد ریال}$$

$$\Rightarrow 384 - 353 = 31 \text{ میلیارد ریال}$$

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

$$\frac{900/000/000}{18} = 50/000/000 \text{ هزینه استهلاک}$$

$$180/000/000 - 50/000/000 = 130 \text{ میلیارد ریال}$$

۱۲۳. گزینه ۱ درست است.

تفاوت میزان تولید کل به قیمت جاری و ثابت برابر افزایش قیمت‌ها است.

$$13200 - 11400 = 1800 \text{ : سال دوم}$$

$$17600 - 13300 = 4300 \text{ : سال سوم}$$

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

اگر X_1 و X_2 سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال اول و دوم باشد، داریم:

$$\frac{36000 - X_2}{X_2} = \frac{20}{100} \Rightarrow X_2 = 30000$$

$$\frac{30000 - X_1}{X_1} = \frac{20}{100} \Rightarrow X_1 = 25000$$

۱۲۵. گزینه ۴ درست است.

در این حالت هم انحصار فروش و هم انحصار خرید وجود دارد پس قدرت قیمت‌گذاری فروش و خرید هر دو بالاست ولی بایست دو طرف به تفاهم برسند.

۱۲۶. گزینه ۱ درست است.

الف) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت‌های آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی از همین نوع است. این نوع پرداخت اغلب مورد قبول مردم است.

ب) قبل از به وجود آمدن فناوری اجتماعی بسیار مهمی به نام پول، مبادلات به صورت کالا با کالا انجام می‌گرفت و هر کس کالاهای اضافه خود را با کالاهایی مبادله می‌کرد که بدان نیاز داشت. به این نوع از مبادله «تهاتر» می‌گویند و امروزه هم گاه دیده می‌شود (در مبادلات روستایی یا در سطح بین‌المللی). این نوع مبادلات مشکلات زیادی به همراه داشت؛ برای مثال، فرد

الف) که مقداری گندم اضافی داشت و می‌خواست آن را با برنج معاوضه کند، باید فرد ب را می‌یافتد که برنج اضافی داشته باشد.

در ضمن حاضر باشد آن را با گندم معاوضه کند. این کار بسیار دشوار بود و موجب می‌شد هزینه‌های مبادلاتی در زندگی انسان به شدت افزایش یابد، علاوه بر این، چه بسا برای حل این مشکل مجبور بود به دهها نفر مراجعته کند و دهها مبادله انجام دهد تا به خواسته فرد ب برسد. در تهاتر، تعیین و محاسبه قیمت‌ها و تبدیل آنها به یکدیگر نیز مشکل‌زا بود. مشکل سوم پس‌انداز و حفظ ارزش و انتقال آن به آینده بود.

(به یاد داشته باشید طلا و نقره هنوز، دارایی به شمار نمی‌رفت.)

۱۲۷. گزینه ۴ درست است.

با تصویب قانون بانکداری بدون ربا و اجازه به بانک‌ها که براساس عقود اسلامی (مثل مضاربه و جعاله) به فعالیت‌های واقعی اقتصادی هم بپردازند، اغلب بانک‌ها در ایران هم‌زمان، بانک سرمایه‌گذاری هم هستند.

۱۲۸. گزینه ۲ درست است.

خرید دین: طبق این قرارداد، بانک‌ها می‌توانند اسناد و اوراق تجاری متعلق به واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی را تنزیل کنند.

مساقات: قراردادی است میان صاحب باغ و دیگری که به ازای دریافت مقداری از محصول، کار نگهداری از باغ و برداشت را انجام می‌دهد.

مزارعه: طبق این قرارداد، بانک زمین مشخصی را برای مدت معین در اختیار طرف دیگر قرار می‌دهد تا در آن کشاورزی کند. در نهایت، سود حاصل بین دو طرف تقسیم می‌شود.

معاملات سلف: بانک محصولات تولیدی آینده بنگاه‌ها را پیش خرید می‌کند.

۱۲۹. گزینه ۳ درست است.

بازار سرمایه هم محل عایدی و هم خطر (ریسک) است. به همین دلیل افراد باید فقط سرمایه‌های مازاد خود را بیاورند و به بورس نگاه کوتاه مدت نکنند. همچنین بهتر است به اصطلاح همه تخم مرغ‌های خود را در یک سبد نگذارند و سبد سهام تشکیل دهند. در غیر این موارد احتمال ضرر می‌رود.

۱۳۰. گزینه ۳ درست است.

فعالیت‌های بازار سرمایه در اقتصاد جامعه آثار و نتایج بسیاری دارد؛ از جمله:

— از طریق جذب و به کار انداختن سرمایه‌های راکد، حجم سرمایه‌گذاری را در جامعه افزایش می‌دهد.

— بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه ارتباط برقرار، و معاملات بازار سرمایه را تنظیم می‌کند.

— با بررسی و شفافسازی اطلاعات مالی شرکت‌ها و قیمت‌گذاری سهام و اوراق بهادر تا حدودی از نوسان شدید قیمت‌ها جلوگیری می‌کند.

— با تشویق مردم به پس‌انداز و به کارگیری پس‌انداختها در فعالیت‌های مفید اقتصادی در کاهش نرخ تورم مؤثر است.

— بورس و فعالیت‌های مربوط به آن، سرمایه‌های لازم اجرای پروژه‌های بزرگ دولتی و خصوصی را فراهم می‌آورد.

علوم و فنون ادبی

۱۳۱. گزینه ۴ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

داستان باستان: میرزا حسن خان بدیع / مجلس سبعه: مولوی / سرگذشت حاجی بابا اصفهانی: جیمز موریه / لمعات: فخر الدین عراقی

۱۳۲. گزینه ۳ درست است.

در این بیت، شاعر اساس و پایه مباحثات و فخر خود را پادشاهی سرزمین سخن و خادمی وطن و کشور خود می‌داند و شاهی و بندگی را در شعر خود کنار هم قرار داده است. (پادشاهی در سرزمین سخن و خادمی وطن و کشور خود) توضیح و بررسی گزینه‌های دیگر:

توضیح گزینه (۱): در شعر فارسی نیز رایج‌ترین معنای وطن، شهر، زادگاه یا اقامتگاه دائمی انسان است.

توضیح گزینه (۲): مقیم شدن در جایی و زادگاه و کشوری که شخص در یکی از نواحی آن متولد شده و نشو و نما کرده است.

توضیح گزینه (۴): در این بیت، منظور شاعر از وطن، زادگاه یا موطن و اقامتگاه خودش است.

در گزینه‌های (۱، ۲ و ۴) مفهوم وطن، زادگاه و محل تولد و اقامتگاه انسان است اما در گزینه (۳) مفهوم وطن، مفهومی است که از دوره بیداری و شعر مشروطیت وارد ادبیات فارسی شده است و شعر مشروطیت بهترین جلوه‌گاه وطن در مفهوم قومی و اقلیمی آن است.

۱۳۲. گزینه ۴ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): تساهل و آسان گرفتن بر یکدیگر

گزینه (۲): تسامح و مدارا

گزینه (۳): نیکی کردن و خدمت به خلق

گزینه (۴): این شعر را کمال الدین اسماعیل درباره قتل عام مردم اصفهان سروده بود اما از مفاهیم رایج شعر پس از حمله مغول نیست.

۱۳۳. گزینه ۳ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

اطلاعات تاریخی یا ادبی گزینه‌های (۱، ۲ و ۴) درست است. در گزینه (۳) فعل جمله پایانی باید مثبت باشد که در گزینه، منفی آمده است. (زبان و ادبیات فارسی مثل دیگر دانش‌ها، دچار سستی و نابه سامانی گردید).

۱۳۴. گزینه ۲ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): از کلی نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

گزینه (۳): مشتاق اصفهانی با همراهی چند تن دیگر از ادبیان، انجمن ادبی اصفهان را در زمان نادرشاه و کریم خان زند اداره می‌کرد.

گزینه (۴): شاعران دوره بیداری تخیلات سرایندگان پیشین را در نظر داشتند.

۱۳۵. گزینه ۱ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (پ): او لین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت، میرزا آقا تبریزی بود.

گزینه (ت): نشاط اصفهانی به سبک عراقی و سبک حافظ و سعدی شعر می‌سرود.

گزینه (ث): توضیح مربوط به انجمن ادبی خاقان است.

گزینه (چ): مجله بهار به وسیله میرزا یوسف خان اعتمادی اشتیانی منتشر می‌شد.

۱۳۶. گزینه ۳ درست است.

۱۳۷. گزینه ۲ درست است.

توضیح و بررسی ابیات:

تفطیع هجایی ابیات:

بیت (الف): ۱۱-۱۱-۱۱-۱۱-۱۱-۱۱-

-۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-

بیت (ب): -۱-۱-۱-۱-۱-۱-

-۱۱-۱-۱-۱-۱-۱-

بیت (پ): -۱۱-۱-۱-۱-۱-

-۱۱-۱-۱-۱-۱-۱-

بیت (ت): -۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-

-۱۱۱۱۱-۱-۱-

بیت (ث): -۱-۱-۱-۱-۱-۱-۱-

-۱-۱-۱-۱-۱-۱-

اختیارات زبانی	بیت (الف)	بیت (ب)	بیت (پ)	بیت (ت)	بیت (ث)
امکان حذف همزه	۱	۲	۴	۱	۱
تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند	۵	۵	۳	۴	۴
تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد	ندارد

۱۳۹. گزینه ۳ درست است.

تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -
- ل - ل - ل - ل - ل -

رکن سوم بیت، چهار اختیار شاعری زبانی دارد. وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.
تغییر کمیت صوت کوتاه به بلند: هجای یازدهم مصراع اول و هجاهای نهم و یازدهم مصراع دوم.
تغییر کمیت صوت بلند به کوتاه: هجای دهم مصراع اول.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل -
- ل - ل - ل - ل -

رکن سوم بیت، سه اختیار شاعری زبانی دارد. وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.
تغییر کمیت صوت کوتاه به بلند: هجای یازدهم مصراع اول و هجاهای نهم مصراع دوم.
تغییر کمیت صوت بلند به کوتاه: هجای دهم مصراع اول.

گزینه (۲): تقطیع هجایی بیت: ل - ل - ل - ل -
ل - ل - ل - ل -

رکن سوم، دو اختیار شاعری زبانی دارد. وزن بیت «مفعلن فعلاتن مفعلن فعلاتن» و از اوزان همسان است.
تغییر کمیت صوت کوتاه به بلند: هجای دهم مصراع اول.
تغییر کمیت صوت بلند به کوتاه: هجای نهم مصراع اول.

گزینه (۴): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل -
- ل - ل - ل -

رکن سوم، دو اختیار شاعری زبانی دارد. وزن بیت «مفعلن فعلاتن مفعلن فعلاتن» و از اوزان همسان است.
تغییر کمیت صوت کوتاه به بلند: هجای نهم مصراع اول و مصراع دوم.
تغییر کمیت صوت بلند به کوتاه: ندارد.

۱۴۰. گزینه ۳ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (الف): - ل - ل - ل - ل -
- ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.
گزینه (ب): - ل ل ل - ل - ل ل -
- ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.
گزینه (پ): ل - ل - ل ل ل - ل -
- ل - ل - ل ل - ل -

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.
گزینه (ت): - - ل - ل ل - ل - ل -
- - ل - ل ل - ل - ل -

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.
گزینه (ث): - ل - ل ل - ل ل - ل -
- ل - ل ل - ل ل - ل -

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است.

۱۴۱. گزینه ۳ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (الف): - ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ب): - ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (پ): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (پ): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (ث): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است.

۱۴۲. گزینه ۴ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (الف): - ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ب): - ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (پ): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (پ): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (ث): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.

گزینه (ث): ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ت): ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مفاعیلن مفایعیلن مفایعیلن مفایعیلن» است.

۱۴۳. گزینه ۳ درست است.

گزینه (الف): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (ب): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مستفعلُ مُستفعلُ مُستفعلُ مُستَفَ» یا (مفَعُولُ مفَاعِيلُ مفَاعِيلُ فَعُولَن) است. به دوشیوه تقسیم می‌شود.

گزینه (ب): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل
گزینه (پ): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل

وزن بیت «مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن» یا (مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فعل) است. به دو شیوه تقسیم می‌شود.
 گزینه (پ): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفعولٌ مفاعیلٌ مفاعیلٌ فعلون» یا (مستفعلٌ مستفعلٌ مُستف) است و به دو شیوه تقسیم می‌شود.
 گزینه (ت): تقطیع هجایی: - ل - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن» و از اوزان همسان است.
 گزینه (ث): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» از اوزان همسان است.
 گزینه (ج): تقطیع هجایی: ل - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» از اوزان همسان است.

۱۴۴. گزینه ۱ درست است.

گزینه (الف): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -
 - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و از اوزان همسان است.
 گزینه (ب): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن» و از اوزان همسان است.
 تقطیع هجایی بیت گزینه (پ): - ل - ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن» یا (مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فعل) و از اوزان ناهمسان است.

گزینه (ت): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن» و از اوزان همسان دولختی (اوزان دوری) است.

۱۴۵. گزینه ۱ درست است.

توضیح و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» از اوزان همسان است.

گزینه (۲): تقطیع هجایی بیت: ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن» از اوزان ناهمسان است.

گزینه (۳): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

وزن بیت «مفعولٌ مفاعیلٌ مفاعیلٌ فعلون» یا (مستفعلٌ مستفعلٌ مُستف) است.

گزینه (۴): تقطیع هجایی بیت: - ل - ل - ل - ل - ل -

- ل - ل - ل - ل - ل -

۱۴۶. گزینه ۴ درست است.

گزینه ۱: مشبه: سپهبدان سپه // مشبّه به: پیادگان

گزینه ۲: مشبه: گردن هر مرکبی // مشبّه به: گردن قمری // وجه شبه: به طوق بودن // ادات تشبيه: چون

گزینه ۳: مشبه: تو // مشبّه به: شیر // وجه شبه: در میدان رزم جنگیدن

گزینه ۴: مشبه: جام // مشبّه به: قبله // وجه شبه: محل رکوع بودن

۱۴۷. گزینه ۱ درست است.

لبان و دندان فرد مورد نظر ابتدا از دید عاشق، به گل انار که رشته‌ای از مروارید درخشان بر آن قرار گرفته باشد، مانند شده و سپس از چشم شاعر، لبان به جراحتی مانند شده که دندان‌ها مانند استخوان از آن بیرون زده باشند.

۱۴۸. گزینه ۴ درست است.

گزینه ۱: لف و نشر دارد اما تشبيه ندارد.

گزینه ۲: تشبيه دارد اما لف و نشر ندارد.

گزینه ۳: تشبيه دارد اما لف و نشر برقرار نیست.

گزینه ۴: نیمه سرخ سیب مانند گل (گل سرخ) بود و نیمه زرد سیب مانند زعفران بود: مشبه‌ها لف را تشکیل داده‌اند و مشبه‌به‌ها نشر را $\Leftarrow$ لف و نشر بر پایه تشبيه است.

۱۴۹. گزینه ۲ درست است.

لاله - کلاله: جناس // چشم یار خمارتر از نرگس تصویر شده است و رخ یار خوش‌رنگ‌تر از لاله: لف و نشر و تشبيه // مراجعات نظیر و تشخيص در بیت آشکار است. // تضاد، ایهام و تضمین در کار نیست.

۱۵۰. گزینه ۱ درست است.

بیت آ: «بی‌لب» رازها را گفتن، متناقض نما (پارادوکس) است. // «نو - کهنه» تضاد دارند.

بیت ب: هنر - آهو (عیب): تضاد دارند. // «آتش شادی» اضافه تشبيه‌ی است.

بیت پ: به داستان زندگی حضرت سلیمان اشاره دارد.

بیت ج: «شکر خواب» و «خواب غفلت» تشبيه دارند. // به داستان زندگی حضرت یوسف اشاره دارد.

بیت د: قاب (تب و تاب، رنج) و قاب (پیچ و قاب، جعد و شکن) جناس همسان دارند. // زلف یار در خوش‌بویی به مشک - و از آن هم خوش‌بوتر - مانند شده است.

۱۵۱. گزینه ۲ درست است.

گزینه ۱: سیاوش در lagri به نخ یا یخی که در برابر آتش قرار داشته باشد، مانند شده است.

گزینه ۲: زیبایی به آتش مانند شده است که جان ببل و پروانه را می‌سوزاند $\Leftarrow$ وجه شبه: سوختن در عشق یار

گزینه ۳: چشم یار به قدری مست‌کننده است که دیگر، کسی سراغ میکدها را نمی‌گیرد و میکدها به فراموشی سپرده شده‌اند و از این بابت محتسب شهر از چشمان یار ما سپاسگزار است!

گزینه ۴: سیه‌چشم چه نیازی به سرمه دارد؟ همچنان که من هیچ نیازی به ثروتمندان و بخشنده‌گان شهر ندارم.

۱۵۲. گزینه ۳ درست است.

سه بیت دیگر فقط زبان را آتش افروز و زیان‌بار توصیف کدهاست، در حالی که در بیت سوم، زبان هم جنبه مثبت دارد، هم جنبه منفی و باید مراقب بود که سویه منفی آن، سویه مثبت آن را از میان نبرد.

۱۵۳. گزینه ۱ درست است.

در هر دو بیت مهر و عشق مایه کمال یافتن وجود ناچیز انسان است.

در سه بیت دیگر به نقش عشق و مهر در به کمال رسیدن انسان اشاره نشده است.

۱۵۴. گزینه ۳ درست است.

سَق: پیشی گرفتن، سبقت گرفتن، بخشی از کتاب که هر روز خوانده‌می‌شود.

مانستن: مانند بودن، همانندی و شباهت

نسترن: گل سرخ وحشی که رنگ‌های گوناگونی دارد.

۱۵۵. گزینه ۲ درست است.

در سه بیت دیگر، انسان مسئول کارهایش است اما در این بیت، سرشته همه امور به دست خداست.

زبان عربی

۱۵۶. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «می‌گفتند» - «داناترین» گزینه ۲: «دلها» - «ندارند» گزینه ۴: «زبان‌هایشان (دهان‌هایشان)» - «ندارند» - «داناترین» نادرست هستند.

۱۵۷. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «می‌دانید» - «کارخانه» گزینه ۲: «می‌دانستید» - «قطعًا» گزینه ۳: «بی‌گمان» نادرست هستند.

۱۵۸. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «برگ» گزینه ۳: «ملخ» - «در حالی که» گزینه ۴: «ملخ» - «هنگامی آن» نادرست هستند.

۱۵۹. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أيضاً» ترجمه نشده است. گزینه ۳: «تكلیفشان» گزینه ۴: «واو حالیه» نادرست ترجمه شده است.

۱۶۰. گزینه ۱ درست است.

ترجمه درست: «و این، روز رستاخیز است ولی شما نمی‌دانستید!»

۱۶۱. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «از علم» - «جایگزین» - «نخواهید» گزینه ۳: «خشند شدن» گزینه ۴: «اینان همان... هستند» نادرست می‌باشد.

۱۶۲. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «أصغر الجبل» گزینه ۲: «مرتفعة» - «ساختار جمله متفاوت است و جای مبتدا و خبر عوض شد». گزینه ۳: «مرتفع» - «صغیر» نادرست هستند.

۱۶۳. گزینه ۴ درست است.

گزینه ۴: عدم گرایش حضرت علی (ع) به نعمت و لذت فناپذیر را بیان می‌کند ولی بیت دو نعمت خوب جهان را بیان می‌کند (ایمنی و تندرستی).

۱۶۴. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «مفروه: صالح» گزینه ۲: «فاعله محفوظ» گزینه ۴: «مبني» نادرست هستند.

۱۶۵. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «فاعله هذه» گزینه ۲: «معرفة» گزینه ۳: «مفروه: مؤنث» نادرست هستند.

۱۶۶. گزینه ۲ درست است.

المادة (ص: الماءة) - الإنفاق (ص: الإنفاق)

۱۶۷. گزینه ۲ درست است.

توجه: فعل ماضی + لم + مضارع = ماضی ساده منفی یا بعید منفی

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «اعطیت» - «مافعلت» ماضی استمراری ترجمه می‌شوند و «آن اعصی» مضارع التزامی ترجمه می‌شود. گزینه ۳: «قداقام» ماضی نقلی ترجمه می‌شود. گزینه ۴: «کانوا یعاملوننا» ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

۱۶۸. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «و هم صاحکین» (ص: و هم صاحکون) گزینه ۳: «و یضحكن» (ص: یضحكون) گزینه ۴: «هم یضحكون» (ص: هم یضحكون)

۱۶۹. گزینه ۴ درست است.

«تفاخر» اسم است و لا نافية للجنس می‌باشد.

۱۷۰. گزینه ۳ درست است.

«إن» برای وقوع امری حتمی می‌آید.

تاریخ

۱۷۱. گزینه ۳ درست است.

درس ۶ صفحه ۸۷

هم زمان با آغاز جنگ بین‌الملل اول، ایران وضعی آشفته داشت و حکومت مشروطه به دلیل اختلاف‌های سیاسی داخلی، ضعف تشکیلات اداری و نظامی، مشکلات اقتصادی و دخالت‌های فراینده خارجی قادر به سر و سامان دادن به امور و برقراری نظم و امنیت نبود.

۱۷۲. گزینه ۱ درست است.

درس ۶ صفحه ۸۷

دولت ایران پس از شروع جنگ جهانی اول، اعلام بی‌طرفی کرد اما کشورهای درگیر در جنگ، به خصوص روسیه و انگلستان، به بهانه‌های مختلفی آن را نقض کردند. در اوایل جنگ مأموران و جاسوسان آلمانی در مناطق مختلف ایران به اقداماتی بر ضد متفقین دست زدند.

۱۷۳. گزینه ۴ درست است.

درس ۶ صفحه ۸۰

تفکر ملی‌گرایی، مردمان و گروه‌های قومی را که تاریخ و فرهنگ و زبان مشترکی داشتند، برانگیخت تا با هم یکی شوند و زیر پرچم حکومتی یکپارچه و مستقل قرار گیرند. ایتالیایی‌ها، آلمانی‌ها، لهستانی‌ها، صرب‌ها و مجارها تحت تأثیر اندیشه ملی‌گرایی، برای تأسیس حکومت ملی به پا خاستند.

۱۷۴. گزینه ۲ درست است.

درس ۵ صفحه ۷۳

سرانجام نیروهای بختیاری به فرماندهی سردار اسعد و مجاهدان گیلانی با هدایت محمدولی خان تنکابنی و بیرم خان ارمنی در عملیاتی هماهنگ تهران را فتح کردند. با پناهندگی محمدعلی شاه به سفارت روسیه، دوره استبداد صغیر به سر آمد (تیر ۱۲۸۸)

۱۷۵. گزینه ۴ درست است.

درس ۵ صفحه ۶۵ تا ۶۶

ماجراهای مشروطه به ترتیب به شرح زیر است: ماجرای نوژ بلژیکی - اعتراض سایر شهرها - ماجرای بانک استقراضی - به چوب بستن بازرگانان - مهاجرت صغرا - مهاجرت کبرا - بستنشینی در سفارت انگلستان ۱۷۶. گزینه ۱ درست است.

درس ۴ صفحه ۵۹

سنت معماری ایرانی اسلامی که در دوران سلجوقی، تیموری و صفویان درخشش بی‌نظیری داشت، در عصر قاجار با توجه به شرایط اقلیمی و آب و هوایی و نوع مصالح ساختمانی تداوم یافت. پس از اختراع دوربین عکاسی، مسافرانی که در عصر ناصری به اروپا می‌رفتند، تصاویر زیادی از بنای‌های آن سرزمین با خود به ایران آوردند.

۱۷۷. گزینه ۱ درست است.

درس ۴ صفحه ۵۴

او یکی از شخصیت‌های فرهنگی عصر قاجار بود که برای تأسیس مدرسه‌های جدید به ویژه در دوره تحصیلی ابتدایی در شهرهای مختلف ایران بسیار تلاش کرد و در این راه رنج‌ها و سختی‌های فراوانی کشید. هدف رشدیه از برپایی مرکز آموزشی جدید، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

۱۷۸. گزینه ۲ درست است.

درس ۶ صفحه ۴۶

در زمان فتحعلی شاه و محمدشاه، به سبب اختلافات مرزی، بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری، تنشهایی میان دو کشور بروز کرد اما با وساطت دولتهای انگلستان و روسیه مذاکراتی میان ایران و عثمانی صورت گرفت و این قراردادها با وساطت روسیه و انگلیس منعقد گردید.

۱۷۹. گزینه ۳ درست است.

درس ۲ صفحه ۳۰

انقلاب صنعتی اگرچه موجب قدرت و رفاه بیشتر اروپاییان شد، مسائل و مشکلات بزرگی همچون گسترش بی‌رویه طبقاتی، رشد سریع جمعیت، به وجود آمدن فاصله اجتماعی و اقتصادی و آلودگی‌های زیست محیطی به وجود آورد.

۱۸۰. گزینه ۴ درست است.

درس ۱ صفحه ۶

در شیوه تاریخ نگاری جدید مورخان با استفاده از روش تحقیق علمی، بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر، همچنین گزینش و نقد آنها رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کردند و با زبانی ساده آنها را بیان می‌کردند. همچنین بتدریج از علوم انسانی نظیر جغرافیا، زبانشناسی و اسطوره شناسی در مطالعاتشان بهره برندند.

جغرافیا

۱۸۱. گزینه ۱ درست است.

درس ۳ صفحه ۵۳

ایران به سبب واقع شدن در کرانه‌های دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان از نعمت بزرگ دسترسی به حمل و نقل دریایی برخوردار است. البته بهره‌مندی از مزایای حمل و نقل آبی در تجارت فقط به دسترسی به دریا محدود نمی‌شود بلکه به ساختن و توسعه و تجهیز بنادر وابسته است.

۱۸۲. گزینه ۱ درست است.

درس ۳ صفحه ۵۷

نخستین گام برای احداث خط لوله سراسری، که فراورده‌های نفتی را از پالایشگاه آبادان به مرکز یعنی تهران می‌رساند، در سال ۱۳۳۶ برداشته شد و از آن زمان، خطوط لوله همواره در حال گسترش بوده است.

۱۸۳. گزینه ۱ درست است.

درس ۳ صفحه ۴۹

کشورهای آمریکا، روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند. ایالات متحده آمریکا دارای گستردگرین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است که ۸۰ درصد آن به حمل بار اختصاص دارد.

۱۸۴. گزینه ۱ درست است.

درس ۳ صفحه ۴۶

تمایل مردم جهان به داشتن خودروی شخصی همواره رو به افزایش بوده است؛ به طوری که امروزه برخی خانواده‌ها بیش از یک خودرو دارند. میزان مصرف سوخت و آلایندگی محیط زیست در شیوه حمل و نقل جاده‌ای بسیار زیاد است.

۱۸۵. گزینه ۲ درست است.

درس ۲ صفحه ۳۸

سامانه اطلاعات جغرافیایی عبارت است از مجموعه‌ای از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای رایانه‌ای که امکان جمع‌آوری، ذخیره، پردازش و تجزیه و تحلیل اطلاعات، نمایش اشکال مختلف داده‌ها و اطلاعات جغرافیایی را فراهم می‌آورد.

۱۸۶. گزینه ۲ درست است.

درس ۲ صفحه ۳۸

در واقع، سامانه‌ای رایانه‌ای برای مدیریت و تجزیه و تحلیل اطلاعات مکانی و جغرافیایی است که با سرعت و دقت زیاد حجم زیادی از اطلاعات را پردازش می‌کند و در علوم و رشته‌های مختلف از آن استفاده می‌شود.

۱۸۷. گزینه ۲ درست است.

درس ۲ صفحه ۳۵

شوراهای برای جلب همکاری و مشارکت مردم در مدیریت شهرها و روستاهای پدید آمده‌اند. اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا با رأی مردم انتخاب می‌شوند و بدین وسیله مردم از طریق نمایندگان خود باید در تصمیم‌گیری‌ها و اجرای برنامه‌ها در شهر و روستا دخالت داشته باشد و بر کار نهادهای مدیریتی نظارت کنند.

۱۸۸. گزینه ۴ درست است.

درس ۲ صفحه ۳۱

امروزه در توسعه روستایی صرفاً به بخش کشاورزی توجه نمی‌شود و به همه جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی و محیط زیستی به طور هماهنگ اهمیت داده می‌شود.

۱۸۹. گزینه ۴ درست است.

درس ۱ صفحه ۱۷

با بروز تحولات صنعتی و ورود کشورها به عصر نوسازی (مدونیزاسیون)، نفوذ شهرها و «شهرگرایی» در روستاهای افزایش یافت. منظور از شهرگرایی، روندی اقتصادی – اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاهای و بین روستانشینان رواج می‌یابد.

۱۹۰. گزینه ۱ درست است.

درس ۱ صفحه ۱۷

در سده ۱۹ و نیمه اول قرن بیستم در کشورهای توسعه یافته و صنعتی اروپا و آمریکای شمالی، به دنبال توسعه صنایع کارخانه‌ای مهاجرت از روستاهای به شهرها رخ داد. البته این مهاجرت تدریجی و طولانی مدت بوده و طی دهه‌ها سال و همگام با تحولات صنعتی شدن صورت گرفته است.

جامعه‌شناسی

۱۹۱. گزینه ۲ درست است.

انسان با تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خوانده‌هایش فراتر می‌رود. معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند و به آگاهی گستردگر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

۱۹۲. گزینه ۲ درست است.

جامعه‌شناسی خرد، کنش اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی خرد را بررسی و مطالعه می‌کند.

۱۹۳. گزینه ۳ درست است.

پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی هدف جامعه‌شناسی تبیینی می‌باشد.

۱۹۴. گزینه ۱ درست است.

یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی تقلیل می‌دهد؛ در حالی که جامعه برخلاف طبیعت، محصول و مخلوق کنش‌های انسان‌هاست و بود و نبود آن، وابسته به انسان است.

۱۹۵. گزینه ۱ درست است.

به سبب اینکه بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و... دچار اخلاق گریزی می‌شوند.

۱۹۶. گزینه ۴ درست است.

کنش اجتماعی، آگاهانه و معنادار است. نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده ما محدود شوند.

۱۹۷. گزینه ۴ درست است.

بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی، بدون توجه به عمق آنها، به نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه منجر می‌شود.

۱۹۸. گزینه ۴ درست است.

پس از انقلاب صنعتی، مسئله خودکشی به شکل بی‌سابقه‌ای در جوامع صنعتی رواج پیدا کرد؛ به گونه‌ای که جامعه‌شناسان، روان‌پژوهان، اقتصاددانان، حقوق‌دانان و حتی فیلسوفان را به مطالعه این پدیده و چاره‌اندیشی برای آن واداشت.

۱۹۹. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست

گزینه ۱: تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آنها می‌شود.

گزینه ۲: اگر محققی بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصر به فرد بودن آن را نشان دهد، از روش مطالعه موردي استفاده می‌کند.

گزینه ۴: قوم نگاری، نوعی پژوهش کیفی براساس مشاهده مشارکتی است که در آن محقق به دنبال پرده برداشتن از معناهایی است که در کنش‌ها نهفته‌اند.

۲۰۰. گزینه ۱ درست است.

- این روش‌ها در جامعه‌شناسی تبیینی کاربرد دارند: کمی

- معنای ذهنی کنش‌ها: فردي

- لازمه شناخت پدیده‌های اجتماعی: شناخت وجود مشترک انسان‌ها و تفاوت‌های فردی - اجتماعی

۲۰۱. گزینه ۲ درست است.

کنش اجتماعی، معنادار است و پدیده‌های معنادار را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی، از طریق حواس مطالعه کرد.

۲۰۲. گزینه ۲ درست است.

جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آنها را بفهمد و توصیف کند، اما نمی‌تواند درباره درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند و به نقد یا اصلاح آنها بپردازد؛ زیرا از نظر وبر با این کار جامعه‌شناس از دایرۀ علم خارج می‌شود یا با نام علم، کاربر علمی می‌کند.

۲۰۳. گزینه ۴ درست است.

در قرن بیستم نتایج این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه تفسیر و رویکرد تفسیری فراهم شد.

۲۰۴. گزینه ۱ درست است.

موضوع رویکرد تفسیری، کنش‌های اجتماعی و معنای آنها است.

۲۰۵. گزینه ۳ درست است.

فعالیت و خلاقیت کنشگران، موجب پیدایش معانی گوناگون و در نتیجه آن، پدید آمدن خرده فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف، درون هر جهان اجتماعی می‌شود.

فلسفه و منطق

۲۰۶. گزینه ۲ درست است.

در گزینه ۲ یک عبارت شرطی منفصل وجود دارد. در سایر گزینه‌ها قضايا، شرطی متصل هستند. درس ۹ صفحه ۸۵ تا ۸۷

۲۰۷. گزینه ۳ درست است.

در این روش بدون ذکر دلیل اوصاف ناپسندی را به شخص، گروهی عقیده‌ای نسبت می‌دهیم. درس ۱۰ صفحه ۱۰۸

۲۰۸. گزینه ۴ درست است.

حس خودخواهی گاهی باعث می‌شود اشتباهات خود و نزدیکان خود را نبینیم. این خودخواهی‌ها باعث شده در طول تاریخ هم افراد نالایقی از طریق تملق به مناصب مختلفی نزد شاهان دست یابند. درس ۱۰ صفحه ۱۱۰

۲۰۹. گزینه ۱ درست است.

قضیه اول یک شرطی متصل سالبه است. در سایر گزینه‌ها قضایای شرطی از نوع موجبه هستند. درس ۹ صفحه ۸۵

۲۱۰. گزینه ۲ درست است.

اگر وجود عین ماهیت بود به صرف ادراک و شناخت ماهیتی وجود آن ماهیت هم پذیرفته می‌شد در حالی که می‌دانیم این گونه نیست. درس ۱ صفحه ۴

۲۱۱. گزینه ۴ درست است.

نظر ابن سینا در باب مغایرت وجود و ماهیت مورد توجه فیلسوفان مسلمان قرار گرفت و زمینه گفت و گوهای مهم فلسفی فراوانی را فراهم آورد. درس ۱ صفحه ۶۷

۲۱۲. گزینه ۲ درست است.

درس ۳ صفحه ۱۶ و ۱۷

۲۱۳. گزینه ۲ درست است.

عبارت اول مبتنی بر مغالطه ایهام انکاس است. گزینه سوم شرطی منفصل حقیقی نیست بلکه مانعه الرفع است. در عبارت چهارم معلول در وجود خود به علت وابسته است. درس ۳ صفحه ۱۴

۲۱۴. گزینه ۱ درست است.

همه موجودات در وجود داشتن با هم مشترک هستند. اگر قرار بود وجود و ماهیت عین هم باشند آنگاه در ماهیت هم عین هم می‌شوند. در نتیجه؛ دیگر ماهیات وجه تفاوت موجودات نبودند. درس ۱ صفحه ۳ و ۴

۲۱۵. گزینه ۴ درست است.

در گزینه‌های ۱ تا ۳ رابطه موضوع و محمول امکانی است. اما در گزینه ۴ این رابطه از نوع ضروری و وجوبی است. درس ۲ صفحه ۹ و ۱۰

۲۱۶. گزینه ۱ درست است.

هر ممکن‌الوجودی یا واجب‌الوجود بالغیر است یعنی از حالت تساوی بین وجود و عدم خارج شده یا ممتنع‌الوجود بالغیر است یعنی علتی برای به وجود آمدنش هنوز شکل نگرفته است. درس ۲ صفحه ۱۱ و ۱۲

۲۱۷. گزینه ۳ درست است.

در همه گزینه‌ها از توالی حوادث می‌توان رابطه علیت را به دست آورد. در گزینه ۳ اما این توالی پدیده‌ها لزوماً به درک رابطه

علیت نمی‌انجامد. درس ۳ صفحه ۱۶ و ۱۷
۲۱۸. گزینه ۲ درست است.

در عبارت صورت سؤال هم اصل علیت هم وجوب و هم سنتیت قابل مشاهده است. درس ۴ صفحه ۲۴ و ۲۵
۲۱۹. گزینه ۲ درست است.

دکارت از طریق تصور یک موجود لایتناهی به اثبات وجود خدا پرداخت. (رد گزینه ۳ و ۴). وجود محرک غیر متحرک نتیجه استدلال ارسان بود نه فرض اولیه‌اش. (رد گزینه ۱) درس ۵ صفحه ۳۶
۲۲۰. گزینه ۴ درست است.

برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می‌کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول آن پدید نیامده است. درس ۴ صفحه ۲۴

روان‌شناسی

۲۲۱. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های ۱ و ۳ نمونه‌های از مسئله به شمار می‌روند.

گزینه ۲: به نظريه اشاره دارد.

۲۲۲. گزینه ۳ درست است.

عبارت من فردی صادق و مهربان هستم به رشد در ک اخلاقی در نوجوان مربوط می‌شود.

۲۲۳. گزینه ۱ درست است.

فردی در یک اتاق تاریک به صفحه‌ای نگاه می‌کند، از او خواسته می‌شود هر زمان نقطه نورانی کوچکی بر محل مورد نظر تابیده شد گزارش دهد. هنگامی که فرد پس از تابش نور آن را گزارش نکند، علامت حاضر را ردیابی نکرده است. این نوع تصمیم‌گیری باعث از دست دادن محرک هدف می‌شود.

۲۲۴. گزینه ۱ درست است.

منابع توجه تحت تأثیر سه عامل است. نخست حوال ما به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک می‌شود. عامل دوم، اطلاعات موجود در حافظه است. حافظه ما یکی از منابع مهم توجه است. عامل سوم، سبک پردازش افراد و انتظارات آنها است که باعث می‌شود تا محرک‌های خاصی انتخاب شود.

میزان انگیختگی ذهنی، تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی و روان شناختی است.

۲۲۵. گزینه ۴ درست است.

سبکه سلسله مراتبی، مربوط به حافظه معنایی است و در این حافظه، دانش عمومی ذخیره می‌شود.

۲۲۶. گزینه ۱ درست است.

ردهای حسی ذخیره شده در حافظه حسی، در صورت توجه به اطلاعات تبدیل می‌شوند.

۲۲۷. گزینه ۳ درست است.

- باید راه حل انتخاب شده را ارزیابی کرد. این کار باعث می‌شود تا ملاک روشی برای فهم موقعیت داشته باشیم.
۲۲۸. گزینه ۴ درست است.

روش شروع از آخر: این روش، بیشتر، در حل مسائل ریاضی کاربرد دارد.

۲۲۹. گزینه ۲ درست است.

- دشواری یک تصمیم‌گیری تابع توانمندی و نگرش‌ها و تجربیات شخصی است.

۲۳۰. گزینه ۳ درست است.

- در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی، فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی هیچ گاه تصمیم وی عملی نمی‌شود.

۲۳۱. گزینه ۱ درست است.

- بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت، سومین مرحله از مراحل تصمیم‌گیری است. (جدول صفحه ۱۴۸ کتاب درسی)

۲۳۲. گزینه ۱ درست است.

- در سوگیری تأیید، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند. مانند کسی که با وجود دسترسی به شواهد ناراستی یکی از همسایه‌یانش، همچنان بر این باور است که همسایه‌یان وی عاری از خطا هستند.

۲۳۳. گزینه ۲ درست است.

- وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که تعارض نام دارد.

۲۳۴. گزینه ۳ درست است.

تشخیص مسئله، از مراحل حل مسئله می‌باشد.

۲۳۵. گزینه ۲ درست است.

به اثر نادیده گرفتن حل مسئله، برای مدت زمانی مشخص را، اثر نهفتگی می‌گویند.